

A Nagy László Városi Művelődési Központ és Könyvtár 2023. évi beszámolója

Az intézmény székhelye: 8400 Ajka, Szabadság tér 13.

Az intézmény vezetője: Bábics Valéria, igazgató

A könyvtár vezetője: Simon Judit, szakmai igazgatóhelyettes

Ajka, 2024. március 11.

RÖVID ÖSSZEFOGLALÓ

Az elmúlt 4 évre visszatekintve 2023 volt az első olyan év a magyarországi könyvtárak életében, amikor sem járvánnyal, sem energiaválsággal nem kellett szembenézni, és emiatt korlátozni szolgáltatásaikat. Ennek hatása érződik is mutatóinkon: **a beiratkozott olvasók száma 12%-kal, a kölcsönzött dokumentumoké 2%-kal, az előjegyzéseké 1,2%-kal nőtt. Könyvtárunkat 0,3 alkalommal többször használták az itt élők, mint 2022-ben.** Továbbra is megmaradt a könyvtár online tér felé történő elmozdulása, amely a távhasználat statisztikai számadatán is megmutatkozik: 86.053-ról 92.745-re emelkedett.

A 2023. évi forgalmi adatok emelkedése részben a könyvtárosok érdeme, részben az olvasók, a használók visszajelzése, hogy szükségük van a munkánkra, a könyvtár által nyújtott szolgáltatásokra. Az igénybe vevők újabb és újabb elvárásokat fogalmazznak meg velünk szemben, amelyet lehetőségeinkhez mérten igyekszünk kielégíteni, hiszen ez erősíti az olvasók és a könyvtár közötti kapcsolatot is.

Továbbra sem kielégítő azonban IKT-eszközeink állapota, holott ezek hozzájárulnak a munkamenet egyszerűsítéséhez, nyomon követéséhez és mérhetőségéhez, csökkentik az adminisztratív terheket, segítik az erőforrások hathatósabb kihasználását, a könyvtár stratégiai és működési céljainak elérését.

Sikerként könyvelhetjük el nyertes pályázatainkat, rendezvényeink közül a Múzeumok Éjszakája és az Országos Könyvtári Napok megrendezését, és kollégáink továbbképzéseken való részvételét.

Továbbra is kiemelten fontos feladatunknak tartjuk a könyvtár égisze alatt működő kiscsoportok támogatását.

STRATÉGIAI CÉLOK VÉGREHAJTÁSA

2023-ban több nyertes pályázatunk volt. Az NKA támogatás révén megrendeztük a Múzeumok Éjszakáját, alapítványunk az EKF minipályázatának elnyerésével a gyermekkönyvtár társasjáték gyűjteményét bővítette, a Kölcsey Alapítványnak köszönhetően székelykeresztúri testvérvárosunk könyvtárának állományát fejlesztettük. Sikeres volt a Lőrincze Lajos könyv- és könyvtárbővítési pályázatunk, így számos nyelvtudományi kötettel gyarapodtunk.

Nyertesként vettünk részt az Arcanum Adatbázis Kft. digitalizációs programjában is, így hatalmas előrelépést tettünk a helyismereti dokumentumok hozzáférhetővé és kereshetővé tételében: az Ajkai Szó és az Ajkai Századok összes megjelent száma elérhető lett. A program során 13.906 oldalnyi adat került be a Digitális Tudománytárba.

Stratégiai céljainkkal összhangban folyamatosan végezzük fiókkönyvtáraink cédulakatalógusának retrospektív konverzióját, jelenleg a rendeki állomány 100, a padragkúti 29%-os feldolgozottságú.

Kidolgoztuk a bekötött folyóiratok feldolgozásának módszerét, így a 2023-as gyarapodást már elektronikusan rögzítettük.

A felnőtt könyvtárban az olvasók igényeire reagálva a két legkedveltebb állományrész különböző színekkel kapott, a változást a SZIKLA IKR-ben is rögzítettük.

Sajnos 2023-ban nem írt ki pályázatot a Nemzeti Kulturális Alap folyóiratátámogatási programjára, nehéz helyzetbe hozva ezzel a könyvtárakat.

SZERVEZET

Az intézmény életében két személyi változás történt. Egyik gyermekkönyvtárosunk közös megegyezéssel távozott tőlünk, illetve a felnőtt olvasószolgálatból egy kolléganőnk nyugdíjba vonult. Mindkettejük helyét sikerült pótolnunk.

A Bányászati Múzeum már nem tartozik intézményünkhöz, de 2023-ban folyamatban volt kettő olyan, NKA által támogatott pályázatunk is, amelyek bár ott valósultak meg, a könyvtár munkatársai végezték a programok szervezését, adminisztratív teendőit, nyújtották be azok pénzügyi és szakmai beszámolóit.

Két kolléganőnk vett részt továbbképzésen: egyikük a Könyvtári Intézet 120 órás „Minőség és innováció a könyvtárban” elnevezésű tanfolyama keretében szerzett ismereteket a könyvtári minőségirányításról, másikuk pedig a győri Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér által szervezett segédkönyvtárosi képzést kezdte el. Minden kollégánk megismerkedett egy egynapos képzés keretében integrált rendszerünk és az ahhoz kapcsolódó online katalógus új fejlesztéseivel és szolgáltatásaival.

INFRASTRUKTÚRA

2023-ban az energiatakarékossági szempontokat kiemelten figyelembe vettük. Nem sikerült megoldani a gyermekkönyvtárban a megfelelő fűtési hőmérséklet elérését, itt 1-2 éven belül radiátorcsere szükséges. 2022-ben megkezdődött a világítótestek cseréje, ennek folytatása is elengedhetetlen. A lámpák régiek, nem vagy csak jelentős anyagi áldozatok árán javíthatók.

Nem javult IKT-eszközeink állapota sem. Jelenleg minden könyvtári munka gépesített, rövidtávú célunk, hogy a 2026-ban esedékes leltározás kizárólag számítógéppel történjen, ehhez azonban stabil és gyors gépek szükségesek. Ugyanez igaz az Információs Központban használt eszközökre is, amelyek a napi 10 órás használat mellett gyorsan amortizálódnak.

Egy kedvező lehetőségnek köszönhetően használt, de jó állapotú irodai bútorok beszerzésével megújulhatott a kölcsönzöpult mögötti tér. Megszüntettük a már funkcióját veszített, nagy helyigényű médiatári játszóegységet, így egy tágasabb, rendezettebb képet mutató kölcsönzői zóna fogadja az olvasókat.

A nyár során sikerült 2 folyóirattári szekrény toloajtaját megjavíttatnunk, azonban szükséges lenne a többi felújítása is.

GYŰJTEMÉNYI INFORMÁCIÓK

Gyűjteményfejlesztési tevékenységünket a Gyűjtőköri Szabályzatban megfogalmazott elveknek megfelelően végeztük. 2023-ban a központi könyvtárban és a hozzánk tartozó ellátórendszerben 3.275 db dokumentumot vettünk állományba és dolgoztunk fel 8.597 E Ft értékben. Összesen 7.724 db rekordot rögzítettünk integrált rendszerünkben, amelyből 536 db az analitika. Emellett 4.649 db dokumentumot töröltünk 1.535 E Ft értékben.

A városi könyvtár 5.651 E Ft-ot költött állománygyarapításra. A felnőtt könyvtár 1.285 db, az idegen nyelvű részleg 54 db, a médiatár 117 db, a gyerekkönyvtár 685 db, 2 fiókkönyvtárunk állománya összesen 412 db dokumentummal bővült. A könyváraknak az év során tapasztalt drasztikus emelkedése látszódik a beszerzett dokumentumok darabszámán is, miközben a ráfordított összeg szinte azonos a 2022-essel.

A hálózati szolgáltató helyek dokumentumait gyarapítottuk, a megfelelő módon szereltük, a fiókkönyvtárak számára a beosztandó katalóguscédulákat elkészítettük.

Európai Unió különgyűjteményünk felülvizsgálatakor a többletpéldányokat és az elavult kiadványokat töröltük, de a kézikönyvtárban megtartottuk a történeti szempontból fontos, vagy alapvető adatokat tartalmazó könyveket. A revízió után megmaradt köteteket beolvasztottuk a felnőtt könyvtár állományába, ezzel a különgyűjtemény megszűnt.

Az olvasók segítése és az állomány egységesebb elhelyezése érdekében színes raktári jelekkel láttuk el a két legnépszerűbb állománycsoportot, párhuzamosan jelölve az integrált rendszerünkben is a pontos lelőhelyet. A folyamat során közel 5500 db kötetnél került sor a változtatásra.

Az idegen nyelvi részlegben megtalálható kötetek adatait az év során folyamatosan rögzítettük visszamenőlegesen is az IKR-ben, ezzel párhuzamosan vonalkóddal való ellátásuk is megtörtént. Így lehetővé vált azok online katalógusban való megjelenése, és az emelt szolgáltatások (távoli előjegyzés, foglalás, polcra tétel) nyújtása.

Az adatbázisunkat folyamatosan pontosítjuk, a hiányzó adatokat rendszeresen pótoljuk, a hibákat javítjuk, a szerzőségi közléseket egységesítjük. A tájékoztató munka segítésére analitikus feltárást végzünk, a bibliográfiai leírásban utalást teszünk a sorozatokra, a kötetek sorrendiségére, és a helyi szerzőkre. A szépirodalmi könyvek annotációjának rögzítésével is igyekszünk az adatbázist felhasználóbarátabbá tenni.

SZOLGÁLTATÁSOK (VÁLTOZÁSOK, TRENDEK)

2023-ban 6 író-olvasó találkozóra került sor könyvtárunkban. Vendégünk volt az első könyves Szarka Károly, a Mészöly-díjas Szeifert Natália, Cser Kovács Ágnes, Havas Juli, Dr. Ősi Attila, Bosnyák Viktória és állandó illusztrátora, Dudás Győző, illetve az ajkai származású Ughy Szabina is elfogadta meghívásunkat.

Hagyományainkhoz híven tavasszal átadtuk a gyermekkönyvtárosok javaslata alapján az „Év Olvasója 2022”-díjat.

Ahogy az előző években, úgy 2023-ban is az Ajkai Helytörténeti Klubbal közösen mutattuk be az Ajkai Századok legfrissebb számát.

Megrendeztük a Múzeumok Éjszakáját egy 2022-ben kiírt és megnyert NKA pályázat keretében. Június 24-én nagy tömegeket megmozgató ismeretterjesztő és interaktív előadásokkal, koncerttel, kézműves foglalkozással és kincskereső kalandtúrával vártuk az érdeklődőket. A múzeumot üzemeltető Csingervölgy Nonprofit Kft. jóvoltából a vállalkozó kedvűek a frissen kialakított szabadulósobát is kipróbálhatták.

A nyári zárva tartás idejére virtuális játékot hirdettünk olvasóink körében „Hol nyaralnak könyvtárunk könyvei?” címmel. Az online felületeinkre feltölthető fotók segítségével meg tudtuk mutatni, hogy olvasóinknak milyen változatos helyeken tesznek jó szolgálatot a könyvtárból kikölcsönzött könyvek. A pályázók között 3 szerencsés könyvutalványt nyert, amelyet szeptember 8-án, az Olvasás világnapján sorsoltunk ki.

Továbbra is kiemelten fontos feladatunknak tartjuk a könyvtár égisze alatt működő kiscsoportok támogatását. Szoros kapcsolatban állunk a Kisgrafika Barátok Körével, kollégánk szervezi a LibLing Olvasókör havi összejöveteleit, és részt veszünk az Ajkai Helytörténeti Klub munkájában, az Ajkai Századok című helytörténeti folyóirat kiadásában is.

Sajnos a 2023-as évben nem írt ki pályázatot a Nemzeti Kulturális Alap folyóirattámogatási programjára, pedig hosszú évek óta közel 60 folyóirat ezen a módon jutott el a könyvtárba. Gazdasági okok miatt egyébként is akadozott a támogatott periodikumok megjelentetése, ezért a 2022-es pályázattal is csak 2024-ben lesz lehetőség elszámolni. Sajnos a pályázati források kiszámíthatatlansága nehéz helyzetbe hozza a könyvtárakat, hisz tervezhetetlenné válik a folyóiratok beszerzése.

Információs Központunkban szinte valamennyi előadásra elektronikus úton értékesítjük a belépőjegyeket az Interticket Kft. jegykezelő szoftverével, amelynek webes felületére is munkatársaink töltik fel az aktuális előadásokat. Ezek a publikálás után a www.jegy.hu honlapon elérhetők.

A Bogáncs gyermekkönyvtár is számos színes programmal várta az óvodás csoportokat és a kölcsönző osztályokat, akiknek 113 alkalommal tartottak foglalkozásokat. A beiratkozott olvasók 33%-a új tag – ez 1,6%-os emelkedés 2022-höz képest. A beiratkozott olvasók száma 1,23%-kal nőtt. Amit őszintén sajnálunk és hiányoltunk ebben az évben, hogy nem sikerült kiállítást rendeznünk. A Móra Könyvkiadó felé még év elején jeleztük szándékunkat több általuk szervezett vándorkiállítás befogadására, de sajnos nem sikerült időpontot egyeztetnünk.

Továbbra is érzékeljük, hogy nagy az igény online szolgáltatásainkra, (weboldal, OPAC, Facebook) továbbra is fontos feladat a távhasználat, a távelérés, a közösségi médiamegjelenés erősítése. Minden rendezvényünket népszerűsítjük online felületeinken, és az ajkai médiumok is rendszeresen hírt adnak a könyvtári történésekről. Honlapunkon rendszeresen frissülő könyvajánlóval várjuk olvasóinkat.

PARTNERSÉGI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

A köznevelési törvény szerint az érettségiző diákoknak 50 óra közösségi szolgálatot kell teljesíteniük. Az iskolákkal kötött együttműködési megállapodást értelmében ez könyvtárunkban is teljesíthető. 2023-ban az Országos Könyvtári Napok, a Múzeumok

Éjszakája rendezvényein és a JátszMA című közösségi programunkon kértük a fiatalok segítségét.

121 alkalommal tartottunk könyvtári órákat, foglalkozásokat az oktatási intézmények tanulóinak.

Erdélyi testvérvárosunk, Székelykeresztúr könyvtárával közösen adtunk be pályázatot a Kölcsey Alapítványhoz. Ennek segítségével 250.931,- Ft értékben vásároltunk könyveket a helyi könyvtárnak, amelyeket augusztus 21-én személyesen adtunk át a város küldöttségének. Augusztus elején könyvtárunk vezetője járt Székelykeresztúron, találkozott az ottani kollégákkal, és információkat cseréltek a két ország könyvtári rendszeréről.

Jó kapcsolatot ápolunk a város civil szervezeteivel, nyugdíjas klubjaival, programjaink szervezésében, megvalósításában kapunk segítséget tőlük.

Könyvtárunk és két kollégánk tagja az Magyar Könyvtárosok Egyesületének, három alkalommal vettünk részt szakmai napon és taggyűlésen.

PR/MARKETING/KOMMUNIKÁCIÓ EREDMÉNYEI

Könyvtárunk a tavalyi évben 67 alkalommal szerepelt a médiában. Elsősorban a helyi TV és újság adott hírt rendezvényeinkről, az intézményről, de egyre többször szerepelünk a megyei újságban is.

Folytattuk a 2020-ban elkezdett közösségi kommunikációnkat, igyekeztünk folyamatosan jelen lenni, érdekességeket megosztani. Gyermekekönyvtárosaink rendszeresen tudósítottak a látogató osztályokról, csoportokról, amely posztok a legnépszerűbbek voltak közösségi felületünkön. Jeles ünnepnapokon könyvajánlóval színesített, formabontó bejegyzéseket osztottunk meg. Tapasztalataink szerint követőink szeretik a közvetlenül rólunk szóló posztokat, a könnyedebb, kevésbé hivatalos hangnemű bejegyzéseket. Mindezek eredményeként számuk 41%-kal, a felkereséseké 211%-kal nőtt.

KÖNYVTÁRHASZNÁLATI TENDENCIÁK

A könyvtárhasználati adatok tekintetében a 2023-as évben az azt megelőző időszakhoz képest is történtek változások. Szinte minden mutatószámunkban megfigyelhető néhány százalékos mozgás negatív és pozitív irányba is. Az internethasználat évről évre folyamatosan csökken, a 2022-es adatokhoz képest 55%-kal, amely az okos eszközök és az azokon lévő mobil internet térhódításának tudható be.

2023-ban is folytatódtak a megelőző évek tendenciái: a covid időszakában regisztrált kiemelkedő számokhoz képest a távhasználati mutatóink alacsonyabbak, de még így is évről évre emelkednek, a személyes használat mutatói pedig visszatértek a korábbi szintekre. A dokumentumkölcsonzések számában és a kölcsönzött dokumentumípusok összetételét tekintve a tavalyihoz képest közel azonos értékeket tapasztaltunk.

A könyvárak utóbbi években megfigyelhető drasztikus emelkedése megfigyeléseink szerint előnyünkre vált, több beiratkozott olvasót regisztráltunk, és az előjegyzések száma is

emelkedést mutat. A népszerű kötetekből és szerzők műveiből igyekszünk több példányt is megvásárolni, de még így is elkerülhetetlen, hogy egy-egy olvasónak várnia kelljen rájuk.

SZIKLA integrált rendszerünk nyújtja Magyarországon a legszélesebb, legsokrétűbb szolgáltatásokat, tapasztalataink és az olvasók visszajelzése alapján is könnyen használható, stabilan működő program.

Gyermekkönyvtárosaink jó kapcsolatot ápolnak a város és a városkörnyék oktatási intézményeivel, ahonnan rendszeresen hozzák a gyerekeket könyvtári foglalkozásokra. A 2023-ban Padragon újra indult alsós osztályok is állandó látogatói lettek a helyi fiókkönyvtárnak. Rendeki és padragi fiókkönyvtárunkban DVD- és hangoskönyv kölcsönzéssel bővítettük szolgáltatásainkat.

Feldolgozó- és ellátó csoportunk egyik feladata a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer keretein belül 5 községi könyvtár munkájának segítése. A gyűjteményfejlesztés és a módszertani munka mellett programok és továbbképzések szervezése, eszközbeszerzés és a közösségi médiamegjelenés koordinálása is munkájuk részét képezi.

Helyismereti gyűjteményünket kutatási célból többen keresik, nagy előrelépést jelent, hogy sikerült megvalósítani a két legfontosabb, városhoz kötődő kiadvány, az Ajkai Szó és az Ajkai Századok digitalizálását.